

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Kraj Vysočina

Téma: Podstata fungování tržní ekonomiky – 2.část

Vypracoval/a: Ing. Jana Wasserbauerová

TENTO PROJEKT JE SPOLUFINANCOVÁN EVROPSKÝM SOCIÁLNÍM FONDEM A STÁTNÍM ROZPOČTEM ČESKÉ REPUBLIKY.

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Ekonomické systémy

Každý stát má určitý ekonomický systém. V praxi rozlišujeme následující systémy :

1. Zvykový systém – v každé společnosti existují určité tradice, zvyky, kterými je ovlivněna ekonomika daného státu. (Prodej vánočních kaprů na Vánoce, vajíček v době Velikonoc ...) Ve vyspělých státech je zvykový systém potlačen, projevuje se jen v určitém ročním období, v rozvojových zemích převládá.

2. Systém centrální moci – vychází z nařízení státu, který vlastní většinu výrobních prostředků. Jde o centrálně plánovanou ekonomiku.

3. Tržní systém – ekonomika se vyvíjí podle vztahu nabídky a poptávky, kdy hlavním regulátorem je cena.

4. Smíšený systém – jde o modifikaci tržního systému, do kterého vstupuje stát, jako regulátor trhu.

Základní ekonomické otázky

Každý stát má určitý ekonomický systém, který vždy řeší následující základní ekonomické otázky:

- **Co se bude vyrábět? (*zdroje jsou omezené*)**
- **Jak se to bude vyrábět? (*technologie, čerpání zdrojů...*)**
- **Pro koho se to bude vyrábět?**

Je třeba si uvědomit, že zdroje surovin jsou omezené (*černé uhlí*), dalším problémem mohou být klimatické vlivy (*banány se nevyplatí v ČR pěstovat, je výhodnější je dovézt*). Většina zemí se specializuje na výrobu, která v dané zemi vychází neekonomičtěji a poté výrobky směňuje za chybějící komodity. Celosvětově sílí snaha o integraci trhů. Celosvětovým problémem je levná pracovní síla v zemích třetího světa, kam se stěhuje většina firem z vyspělých zemí a dochází k růstu nezaměstnanosti v tamních státech. Na druhé straně roste životní úroveň těchto rozvojových zemí.

Potřeby

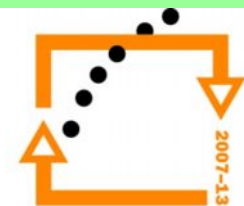
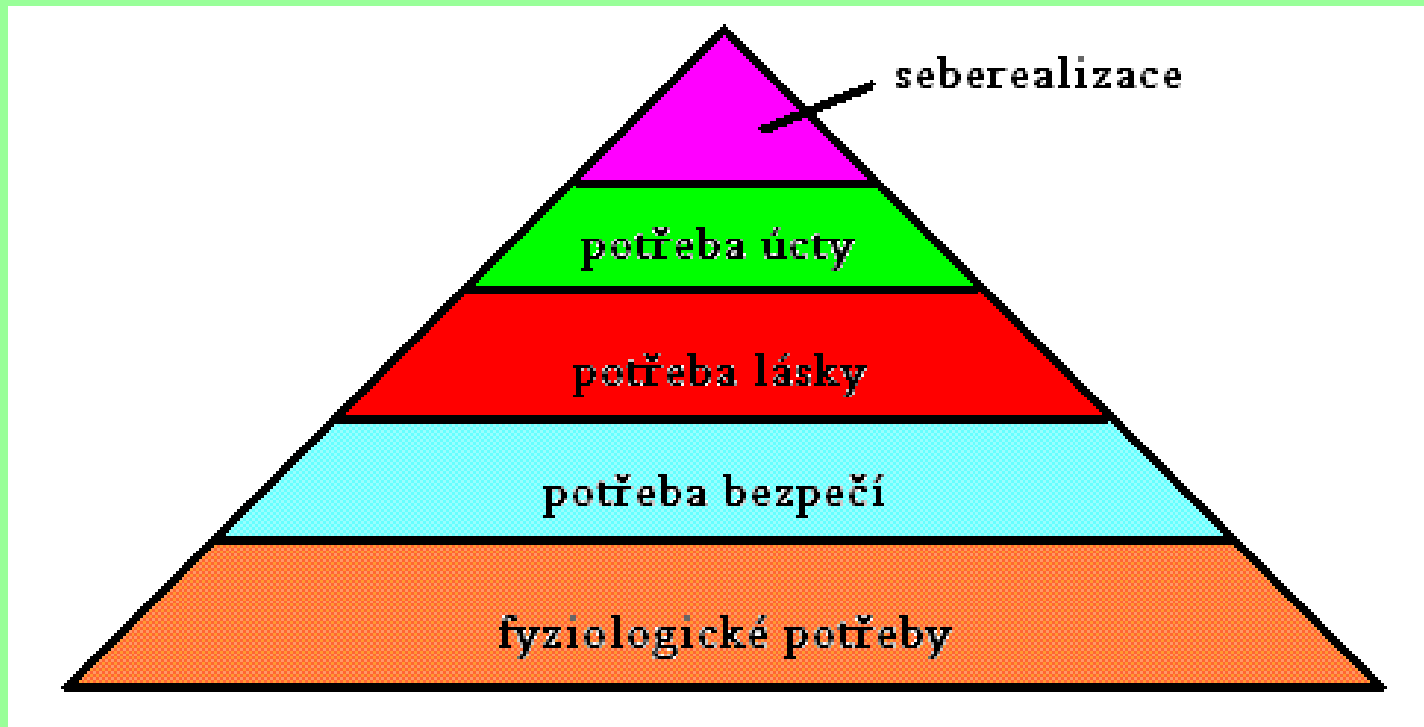
V současné době, v době přebytku, je třeba pečlivě zvážit, co se bude vyrábět, aby byl o daný statek zájem. K tomu je třeba znát potřeby.

Každý ekonomický subjekt (člověk, firma, stát) má svoje potřeby. U některých lidí převládají materiální potřeby nad duchovními nebo je to naopak. Aby výrobce na daném trhu uspěl musí znát strukturu potřeb a složení.

Podle Abrahama Harolda **Maslowa** člověk nejdříve uspokojuje fyziologické potřeby, jsou-li tyto uspokojeny, vyvstávají potřeby bezpečí, pak lásky, poté úcty a nakonec seberealizace. Podle této teorie se potřeby mění. Jejich uspokojení je dáno věkem, vyspělostí státu, tradicí ... Uspokojení lidských potřeb prostřednictvím statků se nazývá spotřebou.

Maslowova pyramida potřeb

Statky a služby

Potřeby uspokojujeme prostřednictvím **statků a služeb**. Statky můžeme rozdělit na **volné a vzácné**. Volné statky se nachází v přírodě bez lidského úsilí, vzácné statky vznikají výrobou, opracováním...

Zdroje (materiál, pracovní síla) nutných pro tvorbu vzácných statků jsou **omezené, lidské potřeby neomezené**, je třeba pečlivě zvážit, pro jaký statek zdroje využijeme.

Produkcí a poskytování statků a služeb nazýváme **hospodářskou činností, hospodářským procesem**.

Statky dále členíme podle toho zda-li budou použity k další výrobě:

- spotřební
- výrobní, které dále členíme na investiční (movité a nemovité) a provozní (krátkodobé spotřeby, dlouhodobé spotřeby).

Výroba

„Výroba je záměrná lidská činnost sloužící k vytváření ekonomických statků, jejichž konečným cílem je uspokojení potřeb člověka.“

Pro výrobu je třeba výrobních zdrojů:

- **přírodní zdroje** – suroviny, voda, půda
- **lidská práce** – aktivní faktor výroby
- **kapitálové statky** – stroje, stavby, nářadí, které vznikly z předcházející činnosti.

Přeměna těchto výrobních zdrojů na statky se nazývá **výrobním procesem**.

Otázky a úkoly:

1. Vyjmenuj čtyři základní ekonomické systémy.
2. Jaký ekonomický systém byl v ČR před listopadem 1989?
3. Jaký ekonomický systém je uplatňován v ČR v současné době?
4. Vysvětlete jakou roli hraje stát ve smíšeném systému ekonomiky.
5. Jaké základní otázky řeší ekonomický systém státu?
6. Uveďte firmu, která má monopolní postavení v ČR.
7. Co je to služba a co je to statek?
8. Uveďte alespoň pět příkladů volného statku.
9. Vysvětlete pojem hospodářský proces.
10. Definujte výrobu.
11. Vyjmenujte výrobní faktory.
12. Kdo je aktivním faktorem výroby?

Literatura a zdroje

- ZLÁMAL, Jaroslav. MENDL, Zdeněk. *Ekonomie nejen k maturitě – obecná ekonomie*. 2. vydání. Kralice na Hané. Computer Media s.r.o.. 2008. 128 s. ISBN 978-80-86686-98-1
- Internet:
http://cs.wikipedia.org/wiki/Abraham_Maslow